

KARAKTERISTIKE AMERIČKOG BANKARSTVA-KREDITNA ANALIZA I ANALIZA RIZIKA¹

Slađana Neogradi

Hypo-Alpe-Adria a.d. Beograd

26300 Vršac, Dvorska 1

Srbija

(Sladjana.Neogradi@hypo-alpe-adria.rs)

Rezime. Ovaj esej bavi se definisanjem metodologije analize kreditne sposobnosti preduzeća i njene primene u poslovima kreditiranja u našoj zemlji i približavanje naše kreditne politike američkoj. Kako se kreditno tržište sve više razvija, sve je veća potreba za dobro razvijenim sistemom za zaštitu od rizika i gubitaka. U uvodnom delu eseja date su karakteristike američkog bankarstva. Drugi deo predstavljen je teoretsko-metodološki okvir istraživanja i dat je pregled kreditne analize u američkim bankama. Konačno u trećem delu, navešćemo, preduslove za sprovođenje kreditne analize u srpskim bankama, koji ima za cilj smanjenje gubitaka na poslovima kreditiranja u našoj zemlji i što optimalnijeg prilagodjavanja tržišnim uslovima.

1. Uvod

Adekvatan profit i kontrola rizika štite kapital i predstavlja osnovu za opstanak finansijske kompanije i njen budući razvoj. Težnja ka rentabilnošću uvek je praćena strahovanjem od izloženosti riziku, uključujući i kontrolu kreditnim rizikom, tržišnim rizikom aktive i pasive, rizikom kamatne stope, rizikom naplate potraživanja i kapitalnim rizikom koji se vezuje sa mogućnošću konačnog bankrotstva ukoliko je kapitalizacija finansijske institucije ispod potrebnog nivoa kada su u pitanju rizici sa kojima se ta finansijska institucija suočava. Analiza ocena boniteta preduzeća koja se primenjuje sada u Srbiji nije dovoljno efikasna iz tih razloga potrebno je poboljšati metodologiju, što bi doprinelo efikasnijoj kreditnoj analizi i efikasnijem poslovanju banaka. Pošto je sistem kreditne analize u Srbiji

¹ Stručni rad. Primito u redakciju: 08.05.2013. Prihvaćeno za objavljivanje: 10.06.2013

neadekvatan, neophodno je stvoriti neophodne preduslove koji bi doprineli njegovom poboljšanju. U bankarskim sistemima razvijenih zemalja funkcioniše jedan sasvim novi tip moderne savremene banke tržišno orijentisane. Opšte karakteristike savremene banke u razvijenim tržišnim privredama su pored mešovitog vlasništva, profitna motivisanost u kreiranju poslovne politike banke, koncentracija banaka, permanentno prisutan uticaj države, konglomeracija u bankarstvu, sekjuritizacija i finansijske inovacije i velika konkurencija.

2. Karakteristike američkog bankarstva

Bankarski sistemi širom sveta poseduju brojne sličnosti, ali se takodje bitno razlikuju, posmatrano kroz kriterijume različitih materijalnih aspekata. Glavne razlike su u detaljima organizacije i strukture bankarskih sistema kao i bankarskih tehnika. Razlike su sve manje izražene, zbog rastućeg značaja međunarodnih komunikacija i harmonizaciji bankarskih standarda.

„U većini razvijenih zemalja, četiri ili pet velikih banaka dominiraju u sektoru bankarstva, dok samo u SAD-u postoji oko 8000 komercijalnih banaka, 1500 štedno-kreditnih organizacija, 400 štedionica i 10.000 kreditnih unija. Savremeno bankarstvo SAD-a započeto je osnivanjem Bank of North America u Filadelfiji 1782. godine. U prvim godinama razvoja se postavilo pitanje da li bi ovlašćenja za rad banaka trebalo da daje federalna vlada ili savezne države ponaosob. Usvajanjem Zakona o nacionalnom bankarstvu stvara se novi sistem banaka koje ovlašćenja dobijaju na federalnom nivou (tzv. nacionalne banke), tako da i danas postoji tzv. dvojni bankarski sistem.”²

Na osnovu Zakona o nacionalnoj valuti iz 1863. godine, Zakon o nacionalnoj banci iz 1864. godine, kao i zakonodavstvo donetog za vreme građanskog rata formiran je novi bankarski sistem sa federalnim ovlašćenjem pod supervizijom Finansijskog kontrolora valute. Ideja je bila da postojeće banke sa državnim licencom prognaju iz posla uvođenjem prohibitivnog poreza na njihovo izdavanje državnih novčanica, koje su u to vreme bile glavni oblik novca u opticaju. Međutim banke sa državnim ovlašćenjem su opstale zato što je uzimanje depozita po vidjenju, omogućilo državnim bankama da ostanu u poslu.

Centralno bankarstvo se uspostavlja 1913. godine formiranjem Sistema federalnih rezervi. Tokom Velike ekonomske krize oko 9.000 banaka je

² Petar s. Rose, Bankarski menadžment i finansijske usluge, Data status, 2005. godine

propalo, pa se radi sprečavanja sličnih gubitaka formira FDIC – Federalna korporacija za osiguranje depozita.³ Obzirom da je investiciono bankarstvo bilo jedan od značajnijih uzroka propasti pomenutih banaka, Glass-Steagallovim zakonom iz 1933. godine je odvojeno komercijalno od investicionog bankarstva. Pored toga, bio je donet zakon koji je ograničavao filijalsku mrežu svake američke banke samo na onu saveznu državu u kojoj se nalazi glavno sedište banke. Tako je stvorena struktura bankarskog sistema sastavljena iz jako decentralizovane mreže banaka i razgraničenja izmenu komercijalnih i investicionih banaka. Došlo je do bržeg rasta i razvoja tržišta kapitala. kompanija. Uloga banaka u spoljnoj kontroli većih kompanija nije naročito značajna iz razloga što se investiciono finansiranje samo manjim delom vrši preko bankarskih institucija, a većim delom putem emisije akcija i obveznica na tržištu kapitala.

Reagle-Nealovim zakonom iz 1994. godine je dozvoljeno bankama da otvaraju filijale u drugim savezним državama, kao i da se vrše fuzije banaka čija su glavna sedišta locirana u raznim savezним državama. Gramm-Leach-Blileyevim zakonom iz 1999. godine je ukinuto zakonsko razdvajanje komercijalnih, investicionih banaka i osiguravajućih kompanija, čime su otvorene mogućnosti za fuzionisanje. Postoje funkcionalne razlike između komercijalnih, investicionih banaka i osiguravajućih zavoda, dok je u vlasničkom pogledu moguće stvaranje onih kombinacija za koje akcionari procene da su najkorisnije za stvaranje profita.

Koliko je američki sistem bankarske regulacije složen najbolje pokazuju sledeći podaci; „Služba za valutnu kontrolu ima primarnu odgovornost nad 2.100 nacionalnih banaka, koje poseduju više od polovine aktive u sistemu komercijalnog bankarstva. Federalne rezerve i organi zaduženi za državne banke imaju zajedničku odgovornost za 1.200 državnih banaka koje su članice FED-a. FED je nadležan i za kompanije koje su vlasnice jedne ili više banaka (bankarske holding kompanije), a nadležan je i za nacionalne banke. Federalna korporacija za osiguranje depozita (FDIC) i nadzorni organi državnih banaka zajedno nadgledaju 5.800 državnih banaka koje imaju FDIC osiguranje, ali koje nisu članice FED-a. Nadzorni organi državnih banaka nadležni su još za oko 500 državnih banaka koje nemaju FDIC osiguranje i koje raspolažu sa manje od 0,2% depozita u sistemu komercijalnog bankarstva“.⁴

³ Isto

⁴ Frederic S. Mishkin: „Monetarna ekonomija bankarstvo i finansijska tržišta“, str. 231-232

Korporativnog vlasništva u SAD ima značajne prednosti za banke. Pre svega omogućava im izbegnu stroga ograničenja po pitanju otvaranja filijala, pošto holding kompanije mogu da imaju kontrolni interes u nekoliko banaka, čak i ako otvaranje filijala nije dozvoljeno. Naime, prisustvo velikog broja komercijalnih banaka u SAD rezultat je ranijih zakona koji su tim finansijskim institucijama ograničavali otvaranje filijala. Svaka savezna država imala je svoje zakone o vrsti i broju filijala koje banke mogu da otvore. Države na istočnoj i zapadnoj obali, na primer, dozvoljavale su bankama da otvaraju filijale širom savezne države, dok su države centralnog dela bile nešto restriktivnije u tom pogledu. u drugim državama i sl.

Monetarna vlast u SAD nalazi se u rukama Sistema federalnih rezervi (FED), koji ima vrlo specifičnu strukturu organizacije, imajući u vidu druge centralne banke u svetu. Razlozi specifične organizacione strukture leže u činjenici da je sve do dvadesetog veka bio prisutan paničan strah saveznih država od centralizacije monetarne moći. Takav strah od centralizacije bio je jedan od razloga otpora osnivanju centralne banke u Americi, dok je drugi razlog – nepoverenje američke javnosti prema takvom povezivanju čiji je simbol bila upravo centralna banka. Propast velikog broja banaka početkom dvadesetog veka doprineo je da se počelo uvidjati da je centralna banka nužna potreba radi sprečavanja budućih bankarskih kriza. Tako je Kongres 1913. godine usvojio Zakon o federalnim rezervama, a na osnovu zakona osnivanje Sistema federalnih rezervi sa 12 regionalnih banaka federalnih rezervi. Cilj autora Zakona o federalnim rezervama je bio da se stvori takva formalna struktura Sistema federalnih rezervi na osnovu koje će se u regionima moć rasporediti između privatnog sektora i vlade, kao i između bankara, poslovnih preduzetnika i javnosti. Svaka od 12 oblasti federalnih rezervi ima glavnu centralnu banku, koja može imati filijale u drugim gradovima toga regiona. Tri najveće centralne banke su Njujork, Čikago i San Francisko. Njujorška centralna banka, koja raspolaže sa četvrtinom aktive, predstavlja najvažniju od svih regionalnih centralnih banaka. Svaka regionalna centralna banka je polujavna (delom privatna, delom vladina) i u vlasništvu je privatnih komercijalnih banaka u regionu. Na čelu Sistema federalnih rezervi nalazi se sedmočlani Savet guvernera sa sedištem u Vašingtonu. Svakog guvernera imenuje predsednik SAD, a njihovo imenovanje potvrđuje Senat. Od sedam guvernera bira se jedan, i on je predsednik Saveta guvernera sa mandatom od četiri godine. Američki komercijalni bankarski sistem je poznat kao dualni bankarski sistem po tome što je jedna od glavnih karakteristika paralelno federalno i državno ovlašćenje komercijalnih banaka.

Sve do 1990-tih godina regulatori banaka u SAD bazirali su svoju politiku adekvatnosti kapitala primarno na jednostavnom koeficijentu kao odnos kapitala i ukupne aktive. Što je ovaj koeficijent veći, veća je zaštita od stečaja. Generalno kapital je predstavljao akcijski kapital plus rezerve za gubitke po kreditima plus ograničen broj obaveza koje su se tretirale kao permanentni kapital kao što je subordinirani dug. Regulatori su tražili od banke da imaju dovoljno kapitala da bi ispunili minimalni koeficijent leveridža plus dodatni kapital zasnovan na kvalitetnoj proceni aktive banke i kvalitetnom menadžmentu. Ovaj pristup adekvatnosti kapitala fundamentalno je izmenjen devedetih godina XX veka primenom zahteva za kapitalom od osnovnih rizika. Zahtev za kapitalom zasnovani na riziku dogovorile su sjedinjene države i druge članice Banke za međunarodno poravnanje (BIS), tako da bi zahtevi bili vezani za objektivna merila bančinog rizika na konzistentan način preko nacionalnih granica. Konkretno aktiva banke se klasifikuje u dve vrste rizika, s tim što se za rizičniju aktivu zahteva veći kapital. Banka za međunarodno poravnanje (BIS) predložila je 2003. godine nov paket pravila o adekvatnosti kapitala koji je poznat kao Bazel II.

3. Kreditna analiza u firmi „X“ na bazi parametara koji se koriste u američkom bankarstvu

Analiza ocene boniteta preduzeća koja se koristi u američkim bankama, imaće za cilj smanjenje gubitaka na poslovima kreditiranja u srpskim bankama. Prikazaćemo kao primer finansijske izveštaje kompanije „X“ i koeficijente uobičajenog obima koji daju precizniju sliku o poslovanje. Napominjemo da su finansijski izveštaji obuhvataju i iznose u dolarima i procenite ukupne aktive, kao i ukupno poslovanje.

Tabela 1. Bilans kompanije X u SAD – aktiva (u mil.USD)

Bilansne stavke	2008.		2007.		2006.	
	Dolar	Procenat	Dolar	Procenat	Dolar	Procenat
AKTIVA						
Gotovina	1	3,6	1,3	4,5	1,7	5,7
Utržive hartije od vrednosti	0,5	1,8	0,8	2,8	1	3,3
Potražni računi	8,3	29,6	7,4	25,5	6,2	20,7
Zalihe	5,2	18,6	4,5	15,5	3,4	11,3

Sladana Neogradi

Ukupna tekuća aktiva	15,0\$	53,6	14	48,3	12,3	41
Osnovana sredstva, bruto	19,4	69,3	20,2	69,7	21,5	71,7
Akumulirani otpis sredstava	10,1	36,8	9,2	31,7	8	26,7
Osnovan sredstva, neto	9,3	33,2	11	37,9	13,5	45
Ostala aktiva	3,7	13,2	4	13,8	4,2	14
Ukupna aktiva	28	100	29	100	30	100

Tabela 2. Bilans kompanije X u SAD-pasiva (u mil. USD)

Pasiva i akcijski kapital	dolar	procenat	dolar	procenat	dolar	procenat
Računi dugovanja	1,3	4,6	1,2	4,1	0,8	2,7
Dugovne menice	3,9	13,9	3,4	11,7	3,2	10,7
Porezi koji se duguju	0,1	0,4	0,2	0,7	0,1	0,3
Ukupna tekuća pasiva	5,3 \$	18,9	4,8	16,6	4,1 \$	13,7
Dugoročni dug	12,2	43,6	13,2	45,5	12,5	41,6
Ostala pasiva	0	0	0,4	-1,4	3,5	11,7
Ukupna pasiva	17,5	62,5	18,4	63,4	20,1	67
Obične akcije	1	3,6	1	3,4	1	3,3
Uplaćeni suficit	3	10,7	3	10,3	3	10
Zadržana dobit	6,5	23,2	6,6	22,8	5,9	19,7
Ukupna neto vrednost	10,5	37,5	10,6	36,6	9,9	33

Tabela 3. Koficijenti efikasnosti kompanije

Koficijent prometa zaliha	3,46	3,56	4,41
Prosečan period naplate	93 dana	88 dana	79 dana
Promet osnovnih sredstava	3,44	2,73	2,07
Promet ukupne active	1,14	1,03	0,93

Tabela 4. Bilans uspeha kompanije „X“ u poslednje četiri godine (u mil. USD)

Stavke bilansa uspeha	2008.		2007.		2006.	
	Dolar	Procenat	Dolar	Procenat	Dolar	Procenat
Neto prodaja	32,0	100%	30,0	100%	28,0	100%
Umanjeno za: trošak prodane robe	18	56,3	16	53,3	15	53,6
Bruto dobit	14,0	43,8	14,0	46,7	13,0	46,4
Umanjeno za: troškove prodaje, administracije i druge troškove	9	28,1	9	30	8	28,6
Umanjeno za: troškove otpisa vrednosti	3	9,4	3	10	3	10,7
Neto prihodi od poslovanja	2,0	6,3	2,0	6,7	2,0	7,1
Umanjeno za: trošak od kamate za pozajmljena sredstva	2	6,3	1	3,3	2	7,1
Neto prihod pre oporezivanja	0	0	1	3,3	0	0
Umanjeno za: poreze na prihod	0,1	0,3	0,3	1	0,1	0,4
Neto prihod posle oporezivanja	(0,1)	(0,30%)	0,7	2,30%	(0,1)	(3,60%)

Komparativna analiza promena ovih koeficijenata u proteklim periodima pomaže kreditnom referentu da utvrdi koje su slabe tačke u pogledu zaštite zajma, kao što je smanjenje sredstava koja mogu biti uzeta u zalog kao kolektoralno jemstvo ili smanjenje prihodovne moći firme koja se zadužuje. Kompanija „X“ traži od banke da joj se odobri kreditna linija u iznosu od 5 miliona dolara za obrtni kapital na osnovu svoje baze aktive u obliku računa potraživanja i zaliha, u očekivanju naglog povećanja cena gasa i nafte.

Ova kompanija „X“ ima kredit kod druge banke, koja ne želi da im odobri novo zaduženje bez obzira na dugogodišnju poslovnu saradnju. Iz tih razloga kompanija „X“ obratila se drugo banci za neophodan kredit.

Prvi zadatak koji saradnik na kreditnim poslovima ima je da pribavi što više informacija o tekućim odnosima klijenta sa njegovom bankom. Neto prihod kao procenat ukupne neto prodaje je bio negativan u dve od prethodne tri godine. Njeni prihodi od prodaje su bili niski tokom prethodnih godina, dok je cena prodate robe u odnosu na neto prodaju znatno porasla. Troškovi prodaje, administracije i drugi troškovi znatno su opali u odnosu na neto prodaju. Dok su ostali troškovi znatno stabilni. Promet zaliha-indikator efikasnosti rukovodstva u kontrolisanju obima pozicije zaliha pokazuje tendenciju opadanja.⁵ Preosečan period naplate ili koeficijent prometa računa potraživanja, ukazuje na uznemiravajuću tendenciju. Koeficijent perioda naplate odražava efikasnost kompanije u naplati gotovine na osnovu prodaje na kredit i predstavlja dokaz o kvalitetu potražnog računa kompanije. Trajanje prosečnog perioda naplate ukazuje na rast prekoračenih potražnih računa i lošu politiku naplate. Njen prosečan period naplate skoro se udvostručio u proteklim godinama. Koeficijent kojim se meri kretanje osnovnih sredstava ukazuje na brzinu kojom se ostvaruju prihodi kao rezultat korišćenja postrojenja i opreme kompanije (neto osnovna sredstva) za proizvodnju robe i usluga. Promet osnovnih sredstava se povećava što može ukazati na prodaju osnovnih sredstava da bi se uvećala gotovinska sredstva ili ne vrši zamenu amortizovane dotrajale opreme i postrojenja. Ovakva tendencija uočljiva je i kod koeficijenta prometa ukupne aktive, koji se iz tog razloga povećava.

⁵ Što je veći koeficijent zaliha kompanije, to je bolje za banke, zato što ovaj koeficijent ukazuje na to koliko puta tokom godine kompanija vrši investiranje u zalihe pretvarajući ih u prodatu robu.

4. Preduslovi za poboljšanje kreditne analize u srpskim bankama

Kroz esej nastojali smo da damo odgovor na pitanje kakva je kreditna analiza u američkom bankarstvu i poredjenje sa tradicionalnom kreditnom analizom u srpskim bankama. Najveći broj kredita u našoj zemlji, još uvek se odobravaju na osnovu kreditne analize sprovedene na tradicionalni način. Ono što se menja jesu informacije koje se koriste u procesu njenog sprovođenja. U odnosu na sirove finansijske i druge vrste podataka, koji se redovno koriste u tradicionalnoj kreditnoj analizi, rezultati modela kreditnog rizika su refinansirani i fokusirani.

Kreatori komercijalnih modela kreditnog rizika tvrde da oni nemaju aspiraciju da njihovi modeli supstituišu tradicionalnu kreditnu analizu. Modeli ocene kreditnog rizika najviše se primenjuju pri donošenju odluka pri odobravanju kredita stanovništva. Modeli ocene rizika primenjuju se na određivanju rejtinga kao indikatora kreditne sposobnosti zajmotražioca. Rejting utvrđen putem modela kreditnog rizika može se koristiti kao osnova za postavljanje internih kreditnih limita koji tangiraju strukturu kreditnog portfolija banke.

Uzrok većine rizika je neuskладjenost aktive i pasive u bančnim bilansima. Veliki deo pasive banke plativ je po vidjenju. Aktiva banaka ima, zbog ročne transformacije, drugačije tokove dospeća. Zbog toga je rizik nelikvidnosti banke veći nego kod tipičnog industrijskog i trgovačkog preduzeća. Visok rizik nelikvidnosti koji je ugrađen u bilansnu strukturu standardne komercijalne banke čini ovu delatnost jako osetljivom na promene u konjunkturi privrednih aktivnosti i na promene u institucionalnom okruženju. Identifikacija, merenje i relativizacija rizika uobičajeni su danas u nizu veoma formalizovanih metoda. Razvijene tržišne privrede poseduju ne samo široku informacioni sistem koji tome doprinosi, već i veoma razudjenu institucionalnu strukturu koja vrši analizu ili podržava analizu rizika (analizu rizika i slično). Takođe, na međunarodnom planu se preduzimaju akcije i standardizuju metodi posmatranja rizika, kao i odgovarajuća regulisanje bankarskog poslovanje u vezi sa rizicima.

Upravljanje rizikom dobija posebnu važnost u savremenim uslovima stalnih promena u bankarskom okruženju i u organizaciji i poslovanju banaka koji donose veoma izraženu rizičnost. Naše banke ne mogu ostati imune na ovaj trend razvoja, kao i na potrebu za kontrolu rizika koji taj razvoj nosi. To potencira i proces deregulacije privrednog i bankarskog sistema, ali i

Sladana Neogradi

naglašena nestabilnost uslova u kojima se ovaj proces realizuje. Sama priroda bankarskog poslovanja nije jedini osnov potrebe za upravljanjem rizikom.

Uticaj koji banka vrši na monetarni sistem zemlje, moguće konsekvence negove destabilizacije koji bi stečaj makar jedne banke mogao da ima, uticaj na rentabilnost preduzeća, potreba za obezbeđivanjem sredstava za krupne poduhvate, stepen unutrašnje koncentracije sredstava i slično, su neki od dodatnih razloga koji ilustruju navedenu potrebu. Za banku je, veoma je bitno da istraži rizike koji dolaze iz okruženja i sopstvenih poslovnih aktivnosti, odredi stepen rizika koji može da podnese, konroliše rizike kojima može biti izložena i da ih svede u prihvatljive okvire.

Merenje rizika odnosi se na merenje obima potencijalnih gubitaka koji iz poslovanja banke može nastati. Pošto je reč o manifestaciji budućih događaja, kvalifikacija rizika je nužno neodređena. Da bi se izbegla neodređenost, rizik se obično meri preko obima i učestalosti gubitaka u prošlosti. Pošto se uslovi u kojima se poslovanje banaka obavlja neprestano menjaju i imajući u vidu stalnu mogućnost operacionalnog rizika i tako određivanje verovatnoće i obima rizika je veoma uslovno.

Srpsko bankarstvo doživljava transformaciju koja se ostvaruje u sklopu privredne reforme, ali i značajnim promenama u ekonomskom i finansijskom okruženju. Veoma bitni zadaci koji treba da se realizuju kao proces prestrukturiranja bankarskog sektora u celini je približavanje tradicionalnog bankarstva savremenom bankarstvu i preuzimanje, na bazi iskustava, najkvalitetnijih metoda u primeni i izradi kreditne analize pri čemu bi se izvršila diverzifikacija rizika na dva načina: portfolio diverfikacija i geografska diverfikacija.

U kreditnoj analizi bankarstva u Srbiji postoje evidentne razlike u odnosu na savremene metode analize koje se primenjuju u bankarstvu razvijenih zemalja. Zbog toga u eseju prikazali smo bolji model kreditne analize-kao što je model u američkom bankarstvu, koji bi smanjio gubitke u srpskim bankama na poslovima zajma.

Analiza ocene boniteta preduzeća koja se primenjuje u američkim bankama i stvaranje neophodnih preduslova za primenu u srpskim bankama, ima za cilj smanjenje gubitaka na poslovima kreditiranja i što optimalnijeg prilagodjavanja tržišnim uslovima. Zaključki koje možemo da izvedemo su:

Karakteristike američkog bankarstva- kreditna analiza i analiza rizika

- Sistem kreditne analize u bankarstvu Srbije je neadekvatan i treba stvoriti neophodne preduslove koji bi doprineli njegovom poboljšanju;
- Analiza ocene boniteta preduzeća koja se primenjuje sada u Srbiji nije dovoljno efikasna i potrebno je poboljšati ovu metodologiju, što bi doprinelo efikasnijoj kreditnoj analizi i ujedno i efikasnijem poslovanju u bankama;
- Banke i krediti u srpskoj privredi igraju bitnu ulogu, ali bi ta uloga bila i veća sa uvodjenjem efikasnije ocene kreditne analize i ocene boniteta preduzeća;

Predlozi za poboljšanje kreditne analize u srpskim bankama:

Kreditni i svi drugi instrumenti moraju biti podložni merama monetarne politike i nadzoru;

- Povećanje tržišnog učešća treba da predstavlja rezultat ekonomskog rasta;
- Obezbediti transparentnost vlasništva u bankama i preduzećima;
- Obezbediti kompletnu pravnu osnovu i tehničke kapacitete u pružanju revizorskih usluga;
- Potrebno je poboljšati kvalitet supervizije banaka kako bi se pravilno ocenili rizici plasmana u bankarskom sektoru, uključujući NPL;
- Rast kredita i ukupnog obima finansiranja ne sme da poveća rizike i mora da bude uskladjen sa održavanjem finansijske stabilnosti;

Na bazi navedenih istraživačkih modela i analitičkih instrumenata dokazali smo sve pretpostavke o nedovoljno efikasnosti kreditne analize u bankarstvu Srbije i dali smo predlog mera za njeno poboljšanje domaćim bankama.

5. Zaključak

U SAD se banke tokom prethodnih decenija razvijaju usred strukturnih promena. Federalni ustav SAD odobrava da federalna i vlada federalnih država regulišu banke. Odredjene države zabranjuju otvaranje filijala čime ohrabruju i podržavaju osnivanje velikog broja malih jediničnih banaka. Od sedamdesetih godina XX veka se ubrzava evolucija bankarskog sistema SAD. Osamdesetih godina prošloga veka donet je Zakon o deregulaciji kontrole depozitnih institucija i monetarne kontrole. Glavni cilj bio je da se unapredi

Sladana Neogradi

monetarna kontrola, te da se ujednače ovi troškovi medju depozitnim institucijama. Istovremeno je trebalo omogućiti malim štedišama da ostvare tržišne profitne stope, uz sniženje konkurentnih nejednakosti medju finansijskim institucijama različite snage.

Glavne promene su bile:

1. jedinstven zahtev za držanje obavezne rezerve na transakcione račune –ova obaveza jedinstvena je za sve depozitne institucije.
2. Odbor sistema federalnih rezervi je ovlašćen da prikuplja sve podatke potrebne za konstantni monitoring i kontrolu novčanih i kreditnih agregata.
3. Sistem federalnih rezervi je ovlašćen da zaračunava cenu svojih usluga, tako da sve depozitne institucije mogu koristiti usluge sistema centralne banke uz plaćanje nadoknade.
4. Dozvoljeni su NOW računi na celoj teritoriji SAD.
5. Proširen je opseg delovanja založnih institucija.
6. Segment osiguranja depozita je povećan sa 40.000 \$ na 100.000 \$.
7. Zakon o istinitom izveštavanju u zakonodavstvu u zajmodavstvu i odgovarajuća finansijska regulacija su prošireni da bi sve to olakšalo kreditorima da im udovolje.

6. Reference

1. Alexander, C. and E. Sheedz, The Professional Risk managers Handbook, Volume III, PRIMIA Publications, Willmington, (2004).
2. Barić S., Skakić B., Hadžić M., Rankov S., Vuković D. i Andjelković C., Praktikum za bankarstvo, Singidunum, Beograd, (2005).
3. Baker H.K. Powell, Understanding finansijal management a pratical guide, Blackwell Publishing, Oxford, (2005).
4. Carlson, John B, and Erkin Y. Sahinoz. "Measures of Corporate Earnings: What number is best" „Economic Commentary“, Federal reserve Bank of Cleveland, February (2003).
5. Carlton, W., D. and Perloff, M., J., Modern Industrial Organization, Adidison Welsley, Boston, USA, (2005).

6. Crouhy, M, D. Galai, R. Mark, Risk Management, McGraw-Hill, New York, (2001).
7. Ćirović M., Bankarski portfolio menadžment-strategijsko upravljanje bankom bilansima, kvalitetom portfolia i rizicima banke, Feljton, Novi Sad, (2002).
8. De Grawe P., Hudgins S., Bankarske usluge i finansijski menadžment, Data status, Beograd, (2005).
9. Đukić DJ., Bjelica V. i Ristić Ž., Bankarstvo, Ekonomski fakultet u Beogradu, (2003).
10. Đukić, Đ, 2007, Upravljanje rizicima i kapitalom u bankama, Svetlost, Čačak, (2007).
11. Lavine, Ross. "More on Finance and Finance and Growth: More Finance, More Growth?" Review, Federal Reserve Bank of St. Louis, Juny/August (2003).
12. Narodna banka Srbije <http://www.nbs.rs>
13. Neogradi S., „Kreditna analiza i njena primena u jugoslovenskom bankarstvu, Magistarski rad, Ekonomski fakultet, Beograd, (2001).
14. Peter S. Rose, Sylvia C. Hudgins, Bank Management & financial services, The McGraw Companies Inc, Texas, (2005).
15. Rose, P.S. and S.C. Hundgins, Bank management & Financial Services, Six Edition, McGraw-Hill, Boston, (2005).
16. Ranković J., Teorija i analiza bilansa, Ekonomski fakultet, Beograd, (2006).
17. Zakon o bankama –Sl. Glasnik RS , br.107/2007
18. Živković A., Stankić R., Krstić B., Bankarstvo poslovanje i platni promet, Ekonomski fakultet, Cip, Beograd, (2004).

Sladana Neogradi

AMERICAN BANKING CHARACTERISTICS - CREDIT AND RISK ANALYSIS

Sladana Neogradi
Hypo-Alpe-Adria a.d. Beograd
26300 Vršac, Dvorska 1
Srbija
(Sladjana.Neogradi@hypo-alpe-adria.rs)

Abstract. This essay deals with the definition of the methodology analyzes the creditworthiness of the company and its use of lending in our country and our approach to credit policy the U.S... As the credit market continues to develop, the greater the need for a well-developed system for protection against risks and losses. In the introductory part of the essay exhibited the characteristics of American banking. The second part presented a theoretical and methodological framework for research and provides an overview of credit analysis in American banks. Finally in the third part, we present the prerequisites for the implementation of credit analysis in Serbian banks, which aims to reduce losses of lending in this country, and the most optimal market adaptation.